

BURN BOOK

O POVESTE DE DRAGOSTE DIN LUMEA TECH

KARA SWISHER

Traducere din engleză de Mihaela Sofonea

Cuprins

Prolog Turma care are nevoie de turmă.....	9
1. Babilonul a fost	23
2. Înainte de Goana după Aur	39
3. California, vin	57
4. Căutați-mă	73
5. Mangusta	91
6. Sfârșitul începutului	107
7. Zeul de aur	125
8. Sillywood	143
9. Cel mai periculos om	163
10. <i>Uber Mensch</i>	183
11. Păstrează-ți verticalitatea	201
12. Oase bune	217
13. Eu, cretina	237
14. <i>Mensches</i>	263
15. Pivotarea	283
16. Veniți cu mine dacă vreți să trăiți	305
Note	327
Mulțumiri	329
Index	333

Prolog

Turma care are nevoie de turmă

„Erau niște oameni superficiali, și el și Daisy, erau în stare să zdrobească lucruri și oameni din jurul lor, pentru ca apoi să se retragă la adăpostul banilor și al superficialității indolente care îi unea și să-i lase pe ceilalți să îndrepte răul pe care-l făcuseră...”

– F. SCOTT FITZGERALD, *MARELE GATSBY**

După cum avea să se dovedească, capitalismul a fost de vină la urma urmelor.

Dacă ar fi să aleg momentul în care lucrurile au luat-o razna de tot în industria tech, aș alege dimineața de sâmbătă, 10 decembrie 2016, când mă aflam la o piață a fermierilor și mă uitam la niște lămâi Meyer de toată frumusețea, împreună cu fiul meu cel mare, căruia îi place să gătească. Acolo, în lumina soarelui din San Francisco, pe când ceața se destrăma pe colină, în Noe Valley, m-am dumirit: capetele încoronate ale celor mai puternice companii tech din Silicon Valley fuseseră convocate să se prezinte la Trump Tower în Manhattan, la o întâlnire cu bărbatul care tocmai fusese ales președinte pe nepusă masă și care era antiteza a tot ceea ce se presupunea că reprezentau ei.

* F. Scott Fitzgerald, *Marele Gatsby*, traducere de Mircea Ivănescu, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 225 (n.t.).

„Să se furișeze” mai degrabă. Singurul motiv pentru care auzeam de acest summit tech era că unul dintre cei mai importanți jucători din domeniul tech *nu* fusese invitat din pricina „simpatiilor sale liberale” și a „opozității vădite” față de președintele ales, Donald Trump. Surghiunitul m-a sunat spumegând.

„Să pună botul în fața celui grăsan ratat care n-a întâlnit niciodată vreo afacere cu care să nu dea de pământ, e mai mare rușinea”, a zis el. „Îți vine să crezi? Îți vine să *crezi*?”

După ce scrisesem decenii întregi despre noua industrie a internetului, încă de când se născuse, îmi venea să cred. În vreme ce fiul meu chiar mă umplea de mândrie, din ce în ce mai mulți dintre acești copii-minune cândva proaspeți și plini de viață, pe care îi îndrăgisem de cele mai multe ori, mă făceau acum să mă simt ca un părinte ale cărui progenituri se transformaseră în, *ei bine*, niște ticăloși.

Primul pe care l-am sunat a fost unul dintre potenții care erau uneori încăpățânați, adesea amuzanți și întotdeauna accesibili. Dintre toți cei despre care scrisesem, puteam conta pe faptul că CEO-ul Tesla și SpaceX, Elon Musk, va sta de vorbă cu mine ca de la om la om, măcar pe jumătate. Deși Musk avea să se transforme ulterior într-un rege-trol supradi-mensionat pe Twitter, pe care îl va redenumi X, era unul dintre puținii titani din lumea tech care nu recurgeau la fraze pregătite în avans, chiar dacă era poate cel care ar fi trebuit să o facă mai mult decât alții.

Așadar, ce credea Musk despre invitația lui Trump? Întâlnirea nu avea un scop prestabilit, ceea ce îmi spunea clar că nu avea nicio legătură cu discuțiile despre reglementări, fiind pur și simplu un eveniment orchestrat pentru a face o poză de grup care să dea bine în ochii lumii.

„Nu ar trebui să mergi”, l-am avertizat. „Trump o să te pună cu botul pe labe.”

Musk nu a fost de acord. Mi-a spus că va participa, adăugând că, mai mult, se alăturase deja unui consiliu de afaceri al președintelui proaspăt ales. Când am pomenit de vrajba și frica pe care Trump mizase constant și de promisiunile sale din timpul campaniei de a zădărnici progresele făcute în diverse direcții, de la imigrație la drepturile LGBT, Musk a respins amenințările.

Îl pot convinge, m-a asigurat el. Îl pot influența, mi-a spus.

Se pare că Musk credea că simpla sa prezență va transforma apa fetidă în vin ales, dat fiind că de multă vreme se considera a fi mai mult decât un simplu om, o figură emblematică, iar în unele zile un zeu. Baftă, mi-am zis în sinea mea, în timp ce am încheiat convorbirea.

Mi-am văzut de treabă și am sunat alți boși, rugându-i să comenteze. Lista de oaspeți fusese alcătuită de investitorul contrariant și continuu iritantul Peter Thiel, care făcuse avere pariind pe tehnologii vizionare. Cu toate acestea, cea mai recentă viziune a sa asupra viitorului era și cea mai bizară: să-l susțină pe Trump. Era negreșit un pariu îndrăzneț la care se încumeta Thiel și îi ieșise de minune.

Nici măcar nu am încercat să-l contactez pe Thiel. Antreprenorul nu mai comunica de mult timp cu mine, mai ales după lungul interviu video din 2007, în care nu ne puseșăm de acord nici măcar asupra unui singur aspect. După ce camera s-a oprit, l-am presat pe Thiel să-mi dea un răspuns cu privire la necesitatea de a le oferi persoanelor gay aceleași drepturi de care se bucurau persoanele heterosexuale, și anume dreptul de a se căsători și de a avea copii. Se știe că atât eu, cât și Thiel suntem gay, dar răspunsul lui a fost că homosexualii nu ar trebui să primească „drepturi speciale”, deși eu tocmai afirmasem că nu aveam niciun fel de drept. Nu aveam absolut nimic în comun. Și, deși amândoi aveam să ne

căsătorim și să avem copii (eu de două ori), probabil că a fost inspirat să mă evite.

Dar am vorbit cu alți invitați, dintre care câțiva au spus că Thiel făcuse presiuni asupra lor să participe la întâlnire. Alții au dat curs bucuroși invitației lui Thiel, insistând că Trump nu vorbea serios când făcuse acele afirmații îngrozitoare în mod repetat în timpul campaniei.

Altul a încercat să mă convingă că întâlnirea cu Trump era „o dovadă publică a încheierii unui armistițiu”. Ca și Musk, mulți au insistat că vor deschide discuția despre subiecte importante, doar că în spatele ușilor închise.

„Uite, este evident un circ”, mi-a spus cineva.

„Toată lumea din tech nu vrea decât să fie invizibilă în momentul acesta, când vine vorba despre actuala administrație, dar trebuie să participăm pentru că am mai făcut-o până acum.”

Problema era că mulți dintre liderii din domeniul tech – inclusiv Sheryl Sandberg, de la Facebook, care fusese o mare susținătoare a candidatei democraților la prezidențiale, Hillary Clinton – se opuseseră în mod deschis pozițiilor luate de Trump în timpul campaniei.

Aproape toți ripostaseră când Trump ceruse „interzicerea totală și completă a accesului musulmanilor în Statele Unite” și anunțase un plan de a limita sever imigrația. De fapt, doi dintre invitați – Musk și noul CEO Microsoft, Satya Nadella – erau ei înșiși imigranți. Și majoritatea îl ridicularizaseră pe Trump când stătuseră de vorbă cu mine în privat, considerându-l un bufon.

Acest gen de ipocrizie nonșalantă a devenit din ce în ce mai obișnuit de-a lungul deceniilor în care am scris în presă despre elita din Silicon Valley. În acest interval, am văzut fondatorii transformându-se din tineri idealiști care încercau să-și

croiască un drum într-o industrie haotică în ascensiune în lide-
rii unora dintre cele mai mari și mai influente afaceri din
America. Și, deși existau excepții, cu cât deveneau mai bogați
și mai puternici, cu atât ajungeau să fie mai compromiși,
înfășurându-se atât de bine în veșminte scumpe de cașmir,
încât în cele din urmă cel care le purta dispărea într-un cocon
de confort și privilegiu, în care nu pătrundea absolut nimic
neplăcut.

Când oamenii devin putred de bogați, pare că atrag o puz-
derie de lingăi care le cântă în strună cât e ziua de lungă. Mulți
dintre acești miliardari au început apoi să creadă că acest ser-
vilism este de fapt o realitate și că tot ce le iese pe gură este
aurit. Istoria este rescrisă sub formă de hagiografie. Dar dacă
îi cunoșteai dinainte și știai câte ceva despre ce fel de oameni
fuseseră inițial, deveneau fie un bun de valoare (pentru că spu-
neai lucrurilor pe nume), fie o amenințare la adresa lor (tot
pentru că spuneai lucrurilor pe nume).

În ciuda acestui fapt, speram că până și ei aveau niște limite
și că exista o cale de a vedea întâlnirea ca pe o oportunitate, o
ocazie de a spune ce gândești. I-am sfătuit pe cei care m-au
sunat să facă o declarație colectivă fermă, discutând în cadrul
întâlnirii valorile-cheie și chestiunile importante pentru dome-
niul tech și angajații săi.

„Nu acesta este rolul unei democrații?” m-am adresat unui
CEO. „Arătați publicului că nu mergeți în Trump Tower ca să
îngenuncheați în fața unui rege, ci să luați atitudine în fața
unui agresor. Vă puteți opune opiniilor lui Trump despre
imigranți, pentru că cei care au construit America au fost
imigranții și, neîndoielnic, tot ei sunt cei care au construit
domeniul. Puteți apăra știința, pentru că schimbările climatice
sunt o mare amenințare, iar tehnologia este un element crucial
în rezolvarea acestei probleme. Puteți insista să investim în

tehnologii vitale, care deschid calea spre revoluționarea îngrijirii sănătății și a transporturilor, fără să vă îngropați în politică.”

Trebuie să recunosc că monologam. Deși am început ca reporter, mă transformasem în analist și uneori în mediator. Din ce în ce mai des, mă foloseam de lunga mea listă de contacte pentru a-mi oferi opinia sinceră nu doar cititorilor, ci și acestor miliardari care se preschimbau tot mai mult în niște clovni.

Sfatul meu a fost, bineînțeles, complet ignorat. Acești faimoși „perturbatori” au acceptat invitația lui Trump necondiționat. Au renunțat la demnitate pe degeaba. Meg Whitman de la Hewlett Packard, cu care discutasem în contradictoriu pe tema opoziției sale față de căsătoria între persoane de același sex când candidase la funcția de guvernator (poziție de care se dezisese ulterior), a fost una dintre puținele excepții și nu a luat parte la întâlnire. În ciuda faptului că era o republicană convinsă, îl etichetase corect pe Trump, numindu-l „un demagog fără scrupule”, iar în august, înainte de alegeri, își redirecționase sprijinul către Clinton.

Și investorul Chris Sacca, care nu fusese nici el invitat la întâlnire, părea să înțeleagă ce se întâmpla, rezumând situația cât se poate de limpede: „E amuzant, în toate afacerile tech pe care le-am încheiat vreodată, faci poză pentru ochii lumii după ce semnezi hârtiile”, mi-a spus el.

„Dacă Trump s-ar angaja în mod public să îmbrățișeze știința, să nu mai amenințe cu cenzurarea internetului, să respingă știrile false și să denunțe ura împotriva angajaților noștri diverși, abia atunci s-ar justifica o vizită a liderilor tech în Trump Tower. Până nu se întâmplă toate acestea, sunt folosiți doar pentru a legitima un fascist.”

A reușit Sacca să-i facă să se răzgândească, chiar dacă eu dădusem greș? În niciun caz. Iar pe 14 decembrie, oamenii – sau, mai exact, „turma”*, după cum i-am numit în presă – care contribuiseră la inventarea viitorului s-au strecurat pe intrarea din dos a clădirii Trump Tower, ca să susțină un fascist. Chiar dacă președintele ales atacase deschis Amazon și Apple, spunându-le pe nume, Jeff Bezos și Tim Cook s-au alăturat multor altora, pentru a concura într-un episod netelevizat al emisiunii *The Apprentice: Nerd Edition*.

Ceea ce nu voia niciunul dintre acești CEO să recunoască erau adevăratele motive pentru care mărșăluiseră disciplinat în bârlogul aurit al lupului: erau o grămadă de bani în joc și voiau să evite daunele masive pe care le putea pricinui viitoarea administrație Trump în sectorul tech. Pe cât de mult își doreau directorii tech vize, pe atât de mult visau la contracte cu noul guvern, în special cu armata. Voiau ca profiturile să fie readuse în Statele Unite, din țările străine unde își dosiseră câștigurile. Mai mult decât orice, voiau să fie protejați de reglementări, pe care reușiseră până atunci să le evite complet și cu migală.

În mod obișnuit, ploconirile în fața celor aflați la putere nu erau ceva nou în lumea corporatistă, dar Silicon Valley ar fi trebuit să fie diferită. În 2000, Google a încorporat mottoul „Nu fi malefic” în codul său etic. La Tesla, Musk insista că dedicarea sa față de omenire l-a făcut să producă mașini electrice atrăgătoare pentru publicul general și să reducă dependența de combustibilii fosili.

Facebook ar fi trebuit să fie un instrument care să creeze „relații mai strânse cu cei pe care îi îndrăgești, o economie mai puternică, cu mai multe oportunități, și o societate mai solidă care ne reflectă toate valorile”.

* În original, sheeple, oameni asemănători oilor (n.r.).

Toate aceste companii au început cu un crez transparent de a schimba lumea. Și au făcut asta, într-adevăr, dar așa cum nu-și imaginaseră la început, cu consecințe din ce în ce mai tulburătoare, de la potopul de dezinformare până la transformarea societății într-una izolată și dependentă de dispozitive. Și eu mă transformasem, într-o asemenea măsură, încât începusem să îmi închei discursurile cu o glumă: „Vă las cu dispozitivele voastre.* ... Vorbesc serios; telefonul este cea mai bună relație pe care o aveți acum, primul lucru pe care puneți mâna dimineața și ultimul pe care îl atingeți seara”.

Întotdeauna stârnea râsul, dar când Trump a ajuns la jumătatea mandatului său, devenise mult mai puțin amuzant și era cât se poate de limpede că subestimase cât de compromise aveau să devină companiile tech.

„Facebook, ca și Twitter și YouTube al celor de la Google, și toți ceilalți au devenit traficanții de arme digitali ai epocii moderne”, am scris într-unul dintre primele mele articole după ce m-am alăturat celor de la *New York Times* în 2018. „Au creat o mutație în comunicarea umană, astfel că să conectezi oamenii înseamnă mult prea des să-i faci să se ridice unii împotriva altora, ațâțând această vrajbă și ducând-o la un nivel distructiv și fără precedent. Au transformat Primul Amendament într-o armă. Același lucru l-au făcut și cu discursul civic. Și, mai ales, au preschimbat politica într-o armă.”

Titaniile lumii tech aveau să susțină că nu erau mai răi decât televiziunile prin cablu, precum Fox News (adevărat, dar e un standard foarte scăzut) și că nu se putea dovedi cu ușurință că polarizaseră populația (lucru aproape imposibil de măsurat). Mai mult decât orice, afirmau răspicat că transformarea

* În original: „I leave you to your own devices”. Joc de cuvinte intraductibil, pornind de la *device* – dispozitiv și expresia *leave someone to their own devices* – a lăsa pe cineva să facă ce dorește (n.t.).

discursului de orice fel într-o armă a fost o „consecință neintenționată”.

Poate că așa era, dar nu fusese o consecință *inimaginabilă*. Filosoful francez Paul Virilio are un citat la care mă gândesc mult: „Când inventezi nava, inventezi și naufragiul; când inventezi avionul, inventezi și prăbușirea acestuia; și când inventezi electricitatea, inventezi și electrocutarea. ... Orice tehnologie poartă în sine o latură negativă, care este inventată odată cu progresul tehnologic”.

Ca să fiu cât se poate de clară: Hitler nu a avut nevoie de Instagram. Mussolini nu a avut nevoie să posteze pe Twitter. Autocrații ucigași nu au avut nevoie de Snapchat ca să-și dovedească infamia. Dar imaginați-vă cum ar fi fost dacă ar fi avut aceste instrumente superperformante. Ei bine, Trump le-a avut și a câștigat alegerile, în mare măsură cu ajutorul social media. Nu a fost singurul motiv, dar este ușor de văzut un fir roșu de la FDR, care avea la dispoziție radioul, până la JFK, care s-a bazat pe televiziune, și ajungând la DJT care a avut tehnologia social media la degetul mic.

Iar Trump nu a făcut-o singur. Propagandiștii, atât cei din străinătate, cât și cei din țară, au văzut o oportunitate de a răspândi minciuni și dezinformare. Astăzi, actori malefici continuă să exploateze platformele și încă nu se întrevede o soluție reală, pentru că aceste platforme fac exact ceea ce au fost concepute să facă.

Întorcându-ne la etajul 25 din Trump Tower, liderii tech au reușit să se sustragă de la fotografia de grup, dar nu și de la filmarea momentului. În cele patru minute care au fost făcute publice, îl putem vedea pe Trump rânjind, flancat de vicepreședintele ales, Mike Pence, și de Thiel, pe care Trump îl bate stângaci pe mână, laudându-l că este „foarte special”.

Reporterii au fost alungați rapid când a început întâlnirea. După încheierea evenimentului, Bezos l-a numit „foarte

productiv”, iar Safra Catz, CEO-ul Oracle și membră în echipa de tranziție a lui Trump, a ridicat degetul mare spre camere. Majoritatea celorlalți participanți au ieșit la fel de tiptil pe cât intraseră.

Nu am fost surprinsă că participanții la summitul tech nu au făcut o declarație de presă, fie colectiv, fie individual. Dar știți cine a făcut? Trump. Echipa sa a făcut publică o listă cu treisprezece subiecte de discuție, printre care nici urmă de imigrație, deși am sunat în stânga și în dreapta și am aflat că Nadella de la Microsoft întrebese precis despre vizele H-1B, numite adesea „vizele pentru genii”. Se pare că Trump ar fi răspuns: „Haideți să rezolvăm asta. Ce pot face ca să îmbunătățesc lucrurile?” În schimb, administrația sa le-a înrăutățit, emițând un ordin de a suspenda accesul în țară al deținătorilor de vize H-1B. Demersul a fost zădărnicit doar în urma soluționării cazului în instanță.

A fost extrem de jenant pentru o industrie care promisese să fie mai bună decât tot ce o precedase.

În noiembrie 2018, l-am intervievat pe Musk pentru podcastul meu *Recode Decode* și i-am reamintit că îl sunasem și îl avertizasem în legătură cu Trump înainte de acel summit tech.

— Ți-am zis că nu ar trebui să mergi, pentru că te va arde, îți aduci aminte? i-am spus. Am avut o întrebare...

Musk m-a întrerupt.

— Ei bine, ai dreptate.

— Am dreptate, mulțumesc, Elon. Știu asta, i-am răspuns.

Îmi place să am dreptate, dar de data aceasta nu mi-a făcut deloc plăcere. Summitul tech cu Trump a fost un moment de răscruce major pentru mine și perspectiva mea asupra industriei despre care scriam de la începutul anilor 1990. Lipsa de umanitate era copleșitoare. La facultate, specializarea mea secundară a fost Studii despre Holocaust. Am studiat

propaganda și mi-am dat seama că Trump era expert în acest domeniu. Știam exact încotro se îndreptau lucrurile. Mi-am încheiat articolul inițial în care relatam povestea astfel:

„Bun-venit în minunata lume nouă, care nu este nici minunată, nici nouă. Dar este acum lumea în care trăim, în care Trump este perturbatorul și domeniul tech cel care este perturbat. Da, puteți s-o spuneți: *Băga-mi-aș*.”

Poate că „băga-mi-aș” nu a fost cea mai profesionistă propoziție pe care am scris-o vreodată, dar încercam să-mi exprim profunda dezamăgire. Iubesc tehnologia. O mănânc pe pâine. Și cred în ea. Dar ca tehnologia să-și îndeplinească promisiunea, fondatorii și liderii care își conduceau creațiile trebuiau să introducă mai multe instrumente care să ofere siguranță. Trebuiau să anticipeze consecințele într-o măsură mai mare. Sau măcar să remarce că acestea există. Trebuiau să recunoască faptul că furia manifestată online s-ar putea extinde în lumea reală în moduri din ce în ce mai înspăimântătoare.

În schimb, mulți dintre acești fondatori și inovatori au fost neglijenți, atitudine cel mai bine rezumată de etosul prezent pe primele afișe Facebook din birouri: „Mișcă-te repede și sparge lucruri”.* Știu că este un slogan pentru software și ulterior se va schimba (în 2014, CEO-ul și cofondatorul Facebook Mark Zuckerberg l-a modificat în glumă: „Mișcă-te repede cu o infra stabilă”, unde infra vine de la infrastructură), dar sunt în continuare de părere că reflectă un infantilism profund. Copiilor le place să spargă lucruri. Inițial aș fi preferat: „Mișcă-te repede și schimbă lucruri”. Sau, și mai matur: „Mișcă-te repede și repară lucruri”.

* În original, *Move fast and break things*. Sloganul exploatează sensurile multiple ale lui *break* – a sparge, a rupe, a distruge, a nimici, astfel că în traducere am optat pentru un sens sau altul în funcție de context (n.t.).

Dar ei au decis să înceapă cu „sparge”, iar această nepăsare a provocat daune în toată lumea, ceea ce m-a ajutat să înțeleg ce se întâmpla cu țara noastră. În august 2016, jurnalista de investigație Maria Ressa a oferit Facebook date alarmante despre oamenii din Filipine care erau ținta unor abuzuri online, după ce criticaseră războiul împotriva drogurilor al președintelui Duterte. Facebook nu a eliminat paginile respective decât la doi ani după sesizarea jurnalistei.

Astfel că, în 2017, Maria m-a contactat și m-a întrebat dacă puteam convinge Facebook de gravitatea amenințării. „Noi suntem primii care trag alarma, iar voi urmați”, a spus femeia care avea să câștige ulterior Premiul Nobel pentru Pace pentru eforturile sale de a aduce lumină asupra realității ucigătoare din țara sa. „Mă poți ajuta să-i opresc?”

După cum urma să se dovedească, oricât de mult am încercat să trag alarma în jur, nu am putut să-i opresc.

De atunci încoace, în fiecare an au apărut noi probleme, mai grave, în lumea tech. Twitter, redenumit în mod stupid X, s-a transformat într-o platformă pe care cel mai bogat om din lume își exprimă susținerea față de conspirații rasiste, sexiste și homofobe. *Deep fake*-urile, IA și dezinformarea deschid o cutie virtuală a Pandorei, care are potențialul de a dezlănțui probleme ce se vor năpusti asupra omenirii mai rapid decât orice fel de molimă. TikTok, deținut de chinezi, îi face pe părinți să se simtă mai bine folosind măsuri de siguranță pentru adolescenți, în timp ce platforma ar putea extinde supravegherea statului totalitar pe întreg globul, după spusele unui număr din ce în ce mai mare de oficiali guvernamentali pe care i-am intervievat în toată lumea.

De-a lungul timpului, am ajuns să apelez la teoria că oamenii din domeniul tech adoptă una dintre cele două viziuni asupra viitorului existente în cultura pop. Pe de o parte, există

perspectiva „Războiul stelelor”, în care forțele binelui luptă cu Partea Întunecată. Și, după cum știm, aceasta din urmă luptă tulburător de bine. În timp ce Steaua Morții este distrusă, eroii mor, iar aceasta este inevitabil reconstruită. De fapt, Răul tinde să învingă.

De cealaltă parte, avem perspectiva „Star Trek”, în care echipajul cooperează pentru a călători în lumi îndepărtate, ca într-o reclamă interstelară a celor de la Benetton, promovând toleranța și convingând răufăcătorii să nu fie răufăcători. Adesea funcționează. Eu sunt, nu este nicio surpriză, fan Star Trek, și nu sunt singura. La o conferință *AllThingsD* din 2007, moderată de bine-cunoscutul jurnalist pe teme tech Walt Mossberg împreună cu mine, legenda Apple, Steve Jobs, a apărut pe scenă și a spus: „Îmi place *Star Trek*. Vreau *Star Trek*”.

Acum Jobs este mort de mult, iar versiunea „Star Wars” pare să fi câștigat. Chiar dacă nu a fost niciodată intenția lor, companiile tech au ajuns să joace un rol-cheie în distrugerea armoniei și obstrucționarea politicii, guvernului, fundamentelor sociale și, mai ales, a minților noastre, cultivând izolarea, indignarea și comportamentul adictiv. Inofensivii regi-băiețandri care voiau să facă lumea un loc mai bun și au sfârșit prin a se deghiza în Darth Vader par desprinși dintr-o ficțiune științifico-fantastică. Dar tot ce urmează să vă povestesc s-a întâmplat cu adevărat.

Da, pot s-o spun: *Băga-mi-așBăga-mi-așBăga-mi-aș*.

1 | Babilonul a fost

„Dacă ai căzut ieri, ridică-te astăzi.”

– H. G. WELLS

Știu că așteptați povești despre miliardarii tech, precum Elon, Mark, Sheryl, Peter, Jeff, Steve și Tim.

Nu vă faceți griji – îi veți întâlni pe toți, după cum i-am întâlnit și eu în cariera mea de trei decenii în care am scris despre acești moguli. Dar aceasta este o carte despre mine și tech, relație care a început ca o frumoasă poveste de dragoste, însă care s-a acrit în timp. Puteți fi siguri, *Burn Book** este în mare măsură despre tipii aceștia – și hai să spunem adevărul, sunt în mare parte tipi. Dar ca să înțelegeți cu adevărat relația mea cu lumea tech, trebuie să aflați și câte ceva despre mine. O să fiu scurtă (că tot sunt scundă IRL**, la 1,58 cât am).

Atât eu, cât și internetul ne-am născut în 1962. În anul acela, un cercetător de la MIT a sugerat să se conecteze computerele, pentru a crea Advanced Research Projects Agency Network, sau ARPAnet, care a devenit fundația tehnologică a internetului. Deși există explicații conflictuale cu privire la sursa de inspirație – crearea unui sistem de comunicare solid,

* Sintagma denumește un caiet sau un jurnal în care se notează lucruri negative despre alții, un fel de „oracol” malițios. Titlul cărții face aluzie la filmul *Mean Girls* din 2004, regizat de Mark Waters, după un scenariu de Tina Fey (n.t.).

** IRL – *in real life* (n.t.).

în cazul unui atac nuclear, accesul cercetătorilor la un număr limitat de supercomputere puternice din întreaga lume sau pentru că a fost pur și simplu o provocare tehnologică îndelung visată -, îndemnul de a construi o rețea de comunicații a izvorât din creierul fecund al lui J.C.R. Licklider. Era un informatician celebru, care a schițat ideea într-un memorandum din 1963, în care descria o „Rețea Computerizată Intergalactică”. Mereu mi-a plăcut acest concept, pentru că era totodată înălțător și puțin prostesc. Făcea aluzie și la ideea de unitate între oameni, facilitată de tehnologie. Mulți alții i-au urmat gândul în domeniul tech, cu toții pornind de la intenția de a aduce omenirea laolaltă, cu scopuri mai nobile.

Originile mele sunt ceva mai modeste. Am crescut în Roslyn Harbor, New York, în partea nordică a Long Island, fiind copilul mijlociu din trei frați. Când aveam cinci ani, iubitul meu tată a murit. Să spun că viața mea s-a schimbat în momentul în care el a suferit o hemoragie cerebrală fără nicio veste ar fi un eufemism.

„Imaginează-ți în clipa aceasta că jumătate dintre prietenii tăi au murit”, i-am spus unui intervievator decenii mai târziu, referindu-mă la o carte numită *The Loss That Is Forever*, despre copiii ai căror părinți mor tineri. „La cinci ani, părinții înseamnă cam totul. Dacă jumătate dintre prietenii tăi mor subit, este șocant și devastator, și cred că îți induce totodată sentimentul că viața este capricioasă; că viața se poate schimba cât ai clipi, că se pot întâmpla lucruri rele și că poți să le supraviețuiești. Pur și simplu mergi înainte.”

Amintirile mi s-au șters rapid și tot ce a rămas au fost pozele pe hârtie. În absolut toate imaginile, tata arată luminos și plin de speranță, privind radios spre cameră. Este clar că iubea viața pe care și-o clădise, pornind dintr-o familie modestă din West Virginia. Perioada petrecută în marină îl ajutase să-și

plătească studiile și să urmeze medicina, iar după ce ajunsese la gradul de locotenent comandant, și-a luat primul job important de după armată, conducând secția de anestezie de la Brooklyn Jewish Hospital. Astfel a reușit să-și cumpere prima casă pentru familia care se mărea. Apoi a murit înainte să apuce să se mute în ea.

Pot să transpun în cuvinte o astfel de pierdere? Nu prea. Cum poți să vorbești despre ceva ce nu ai avut niciodată? Nu poți. Am scris despre asta în 1989, după ce am exhumat rămășițele pământești ale tatălui meu și le-am dus în statul în care se născuse, la rugămintea bunicii mele. În acest articol, este limpede că încep să mă gândesc la ce pierdem și la ce lăsăm în urmă. În mod ironic, lucrurile stau tocmai pe dos în mediul digital despre care urma să încep să scriu în curând: internetul, unde nimic nu se șterge niciodată.

Nu pentru mine, însă, după cum am scris în *Washington Post*:

Nu-mi amintesc deloc chipul lui, doar cel pe care îl văd înghețat în poze. Presupun că a fost un moment în care am făcut asta pentru ultima oară, iar el mi-a răspuns ca întotdeauna cu tonul lui molcom: „Noapte bună, noapte bună, noapte bună”, înainte să stingă lumina. Îmi amintesc multe nopți de felul acesta, dar nu pe ultima. Încerc uneori, întorcându-mi amintirile pe toate părțile, însă cu ani în urmă aproape că am renunțat. În timp ce sun la cimitir ca să fac aranjamentele necesare, se pare că voi încerca din nou, în ciuda durerii care, după cum îmi spun toți prietenii, va veni ca urmare a „dezgropării” tecutului – da, acesta este cuvântul pe care l-a folosit unul dintre ei –, o încercare de a conserva ce s-a pierdut.

Nu avea decât 34 de ani. Doctorul Louis Bush Swisher a murit din cauza complicațiilor provocate de un anevrism cerebral care s-a rupt pe neașteptate într-o dimineață însorită de duminică, cu peste 20 de ani în urmă. Camera mea era atât de întunecată, încât, când

am ieșit în hol, ca să merg să-l trezesc pentru micul-dejun, lumina strălucitoare a zilei m-a făcut să înțepenesc în cadrul ușii. De acolo m-am uitat la fratele meu care bătea hotărât la ușa dormitorului părinților mei, ca să-l trezească pe tata. Ușa era încuiată și Jeffrey a apăsat întruna pe clanță, lovind ușa cu șoldul. Pur și simplu nu s-a dat bătut, deși, oricât ar fi împins-o, nu avea să se deschidă, îmi amintesc că m-am gândit atunci. Așa eram eu, practică, înțelegând, deși nu eram decât un copil, că unele lucruri nu se vor clinti, orice ai face.

Amândoi am crezut că tata căzuse într-un somn adânc, în timp ce scria discursul pe care urma să-l susțină a doua zi. Așa că fratele meu mai mare, Jeff, a continuat să dea cu piciorul și cu palmele în ușă, făcând un tăvănoș atât de mare, încât în cele din urmă mama a urcat la etaj, a bătut nerăbdătoare în ușă și a spus: „Bush, Bush, deschide ușa în clipa asta; îl superi rău pe Jeff.” Dar nu s-a trezit.

După asta, totul a fost rapid: pompierii care au venit și au spart ușa, ambulanța și targa din care atârnavă tot felul de lucruri. Și liniștea extraordinară după ce totul s-a terminat. M-am întors în coconul camerei mele, cu mult înainte ca tatăl meu să fie scos afară și acum doar mi-l imaginez pe targă, cearșaful alb, strigătele isterice ale mamei care venea după el, spunând: „Ce s-a întâmplat cu el?” Am rămas în camera mea, unde era liniște și am adormit la loc. Nu l-am mai revăzut pe tata niciodată. A mai trăit câteva săptămâni, de-a lungul lunii ianuarie, iar în cele din urmă a murit după două operații îngrozitoare. L-au îngropat într-o zi foarte rece din februarie. Eu nu am mers la înmormântare.

Apăsător, nu? Și a fost și mai rău de-atât. După ce tata a murit, familia mea s-a mutat la Princeton, căci mama s-a recăsătorit. Cel de-al doilea soț pe care și l-a ales a fost complet opus față de tatăl meu blând și vesel, care era, mereu am crezut asta, prea bun pentru această lume.

Unul dintre primele lucruri pe care le-a făcut tatăl meu vitreg a fost să ia casa de care tatăl meu era atât de mândru și

să o vândă. De asemenea, a dat câinele tatălui meu, un basset pe nume Prudence. Ștergerea tuturor acelor părți ale tatălui meu a părut un act bizar de bravadă, iar mama – a cărei viață o luase razna atât de abrupt – nu a opus rezistență. El ne oferea o viață foarte confortabilă în clasa mijlocie superioară, apoi a stricat totul cu un potop de cruzimi gratuite. Aveam teren de tenis, dar era pus sub cheie. Aveam telefon în camera mea, dar mi-l asculta (fără să afle nimic, pentru că am fost probabil o adolescentă de-a dreptul plicticoasă, complet dezinteresată de droguri sau alcool). Cinele servite de o bucătăreasă erau o serie epuizantă de jocuri de perspicacitate și de teste de cultură generală, pentru mine și frații mei.

Dar nu mă compătimiți, iar dacă vreți să jucăm un joc al recunoștinței, a existat și ceva bun în faptul că am fost crescută de cineva pe care am ajuns să-l privesc ca pe un antierou – am devenit extrem de descurcăreață. De asemenea, tatăl meu vitreg m-a învățat să joc table și Risc, jocuri care se bazează atât pe îndrăzneală, cât și pe noroc, ceea ce m-a ajutat să-mi dezvolt o gândire tactică și strategică foarte bună. Am pierdut un câine, dar am devenit foarte bună la jocuri și la sucit mințile în general.

M-a ajutat că eram deșteaptă, că citeam și că eram cu mult mai bună la matematică decât cei de vârsta mea, părând un mic geniu până prin clasa a șaptea, când m-au prins toți ceilalți din urmă. Cu toate acestea, la fel ca multă lume din tech, mă plictiseam repede la școală. În clasa a doua, am ieșit din clasă într-o zi, așa că învățătoarea m-a trimis în biroul directorului. Au chemat-o pe mama și m-a întrebat de ce am plecat, iar eu am răspuns: „Am citit deja materialul”. Era limpede că mă pregăteam deja pentru aroganța nesuferită de care aveam să dau dovadă mai târziu.

Atitudinea mea față de școală nu s-a schimbat mai deloc nici la facultate, care de cele mai multe ori mi se părea o

imensă pierdere de timp, sentiment pe care pare că îl împărtășesc cu Peter Thiel, din păcate. Am frecventat School of Foreign Service la Georgetown University, care nu a fost prima mea opțiune. Prima mea alegere fusese Stanford, unde studia fratele meu Jeff și unde eu nu intrasem. Pe atunci, Georgetown era o școală de rezervă și atrăgea o mulțime de studenți de nivel mediu, în special de la școlile catolice. Și eu eram catolică, deși una nepracticantă. Am trecut prin ritualul confirmării doar de dragul iubitei mele bunici, când aveam treisprezece ani, aceea fiind ultima oară când am intrat într-o biserică din vreun motiv religios.

În ciuda influenței iezuiților, colegilor mei de facultate le plăcea să se îmbete criță în fiecare weekend și să se dedea la desfrâu. Eu nu începusem încă să beau și nu spuseseș nimă-nui că eram lesbiană, ceea ce făcea ca Georgetown să mi se potrivească precum nuca în perete. Asistam furioasă la litigiul inițiat de facultate împotriva unui grup de studenți numit Gay People of Georgetown University. Nu numai că respingeau finanțarea organizației, dar nici măcar nu le permiteau studenților gay să se întâlnească în campus. Ironia era, desigur, că mulți dintre preoții care conduceau școala erau, evident, homosexuali nedeclarați (ceea ce se pare că era în regulă). Mulți ani mai târziu după absolvire, Georgetown m-a invitat să țin un discurs despre experiența mea acolo. Le-am descris ipocrizia în detaliu, și au reacționat destul de bine, ținând cont că le dădusem în vileag perfidia.

Însă pe atunci era greu să respiri. Așa că, în anul I, am solicitat transferul la Barnard. Am fost acceptată și îmi planificasem să mă mut la New York în ianuarie. Dar, la un moment dat, puțin mai târziu în toamna aceea, am întâlnit o studentă în anul II, numită Roberta Oster, care lucra la ziarul facultății. Îmi citise câteva articole și mi-a spus hotărâtă: „Nu pleci. O să

scrii pentru mine și vei deveni o stea”. În cele din urmă m-a convins că în mine zăcea un geniu al jurnalismului, așa că am renunțat la locul de la Barnard și am început să scriu pentru ziarul studentesc numit *The Hoya*. Articolele mele apăsate acopereau subiecte de la cum să te înțelegi cu diferite tipuri de colegi de cameră (ai mei petreceau la greu, desigur, dar tot îi îndrăgeam) și dorința de a-ți face un tatuaj, până la conflictele dintre studenți și localnici.

La finalul anului I, am câștigat premiul studentesc pentru jurnalism – Edward B. Bunn Award, numit după părintele Bunn –, care se acorda de obicei unui student din anii terminali. „Best Bunns”, mă împăunam eu în fața studenților mai mari furioși. Eram insolentă, dar îmi plăcea jurnalismul și am fost bună la scris încă de la început. Trebuie să recunosc și că mă topeam după atenția și laudele pe care mi le aducea.

Pentru că Georgetown era în D.C., citeam *Washington Post* în fiecare zi. Am venerat ziarul, până când într-o zi au scris despre ceva din campus de care îmi păsa – un discurs despre un militar ucigaș notoriu, din El Salvador. Am scris despre discurs, ca și despre protestele studentești. Spre surprinderea mea, scurtul articol din *Post* era plin de mici greșeli.

Chiar dacă nu era un articol prea lung, eram furioasă că o publicație pe care o admiram putea fi atât de neglijentă. Am decis să sun ziarul de pe telefonul meu fix și am fost atât de iritată în dorința mea de a corecta lucrurile, încât am reușit să stau de vorbă cu editorul de știri pe atunci, Larry Kramer. I-am spus că eram dezamăgită de inexactitățile lor.

M-a provocat să mă duc la sediul ziarului și să-i spun asta în față și m-a întrebat dacă eu puteam face o treabă mai bună. Voiam și puteam. Am luat autobuzul din campus până la sediul *Post* de pe 15th Street NW. După ce am ajuns acolo, eu și Larry am continuat să dezbatem articolul de doi bani pe care îl

publicase. Exasperat de insistența mea că era un articol de toată jena, cu toate că era scurt, Kramer m-a angajat pe loc, în calitate de colaboratoare a ziarului. Trebuia să mă ocup de Georgetown, ceea ce am și făcut câțiva ani, adunând știri și câștigând o experiență neprețuită.

Munca la *Post* era mult mai amuzantă decât facultatea, cu excepția cursurilor de istorie. Cel mai mult eram interesată de propagandă și de modul în care grupuri precum naștii foloseau instrumentele media și comunicațiile ca să distorsioneze faptele, să radicalizeze oamenii și să demonizeze populațiile-țintă. În mod evident, Hitler și acoliții săi ținuseră un curs de elită pe tema răului. Dar ceea ce m-a frapat a fost cât de ușor puteau fi manipulați oamenii prin frică și furie și cum puteau fi distruse dovezile fără repercusiuni.

Mă gândesc mult la versiunea aceea a mea din facultate. Sufeream efectele propagandei în raport cu propria mea identitate, căci ceea ce credea publicul că înseamnă să fii gay era foarte diferit de experiența reală. Mass-media juca un rol central în distorsionarea realității. Mă atrăgea în mod deosebit cartea lui Vito Russo, *The Celluloid Closet*, din 1981, care ilustra cu o precizie chirurgicală felul în care homosexualii și lesbienele erau portretizați de Hollywood în comparație cu modul în care erau tratați în viața reală. Filmele erau pline de lesbiene tragice cu tendințe suicidale, de bărbați gay imorali, filfizoni ridicoli și tipe dure și agresive. Aceste portrete nu reflectau deloc realitatea – nici eu, nici cunoscuții mei nu eram așa. Dar acestea erau stereotipuri care trebuiau să fie schimbate.

Atitudinea negativă predominantă față de gay era atât de puternică, încât nu am urmat viața pe mi-o doream de multă vreme. Visul meu era să calc pe urmele tatălui meu și să intru în armată, lucrând ca analist strategic, acolo sau la Central Intelligence Agency. Cred cu tărie, de vreme îndelungată, în

aspectele cele mai prețuite ale experienței americane și voiam să contribui la protejarea lor de forțele întunecate ale ADN-ului nostru național. Dar era aproape imposibil la momentul acela să te împotrivești valului antigay, iar hăituirea homosexualilor din cadrul armatei a continuat peste un deceniu. Chiar și reglementările din 1993, din perioada Clinton, reunite sub denumirea „Don’t Ask, Don’t Tell”*, erau înfiorătoare. Problema era că nu voiam ca nimeni să fie forțat să-și ascundă orientarea sexuală. Voiam să întrebe și îmi doream să răspund.

Dat fiind că prima mea opțiune pentru o viitoare carieră era blocată din pricina discriminării, nu mi-a rămas decât să devin jurnalistă. M-am înscris la examenul de admitere la cea mai bună facultate de pe atunci, Columbia University Graduate School of Journalism, și am intrat. Privind în urmă, aș vrea să fi luat banii cu care mi-am plătit studiile și să fi cumpărat acțiuni Apple, care pe atunci stagnau. Profesorii de la Columbia erau în mare parte niște tipi excentrici, care trăiseră într-o epocă foarte diferită a mass-media. Computerele erau rare și părea o pierdere de timp să înveți să scrii titluri de ziar folosind rigla. Deși bazele jurnalismului rămâneau importante, mediul era pe cale să devină mesajul – celebra sintagmă a lui Marshall McLuhan – pe steroizi, și modul în care să gestionăm această discrepanță nu făcea parte din programă.

Ca să fiu cinstită, ne aflam la începutul erei digitale, iar utilizarea computerelor pe atunci era rară. După absolvire, m-am înscris la examen la o serie de ziare și am fost respinsă fără prea multe explicații (adesea și în mod ironic de oameni care au încercat ulterior să mă angajeze). M-am întors în D.C. și am

* Reglementare aplicată în armata SUA, care a funcționat între 1993 și 2011, prin care se interzicea discriminarea militarilor non-heterosexuali nedeclarați, însă se împiedica înrolarea celor care se declarau gay (n.t.).